

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 280/2013-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. mája 2013 predbežne prerokoval sťažnosť E. P..., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, zastúpenej Advokátskou firmou T., v. o. s., T., konajúcou prostredníctvom spoločníka a advokáta JUDr. J. T., ktorou namieta porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Trenčín sp. zn. 2 T/6/2012 z 18. mája 2012 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 2 To/78/2012 z 2. augusta 2012, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. decembra 2012 doručená sťažnosť E. P. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) sp. zn.

2 T/6/2012 z 18. mája 2012 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 To/78/2012 z 2. augusta 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola napadnutým rozsudkom okresného súdu uznaná za vinnú zo spáchania trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení účinnom do 30. júna 1998 (ďalej len „Trestný zákon“), na tomto skutkovom základe: „v dňoch od 27. 06. 1998 do 29. 06. 1998 v presne nezistenú dobu v priestoroch rodinného domu v T. na ulici... patriacemu poškodenému L. C. z bezprostrednej blízkosti zozadu jedenkrát strelila revolverom... do oblasti hlavy v mieste záhlavovej kosti poškodeného L. C., čím došlo u poškodeného k zlomenine spodiny lebečnej, pomliaždeniu mozgu, krvácaniu do mozgu a k zlyhaniu riadiacej a regulačnej funkcie centrálného nervového systému, mozgu, čo viedlo k jeho smrti a následne požiadala P. Č... o odstránenie tela poškodeného, ktorý vecou poveril J. K. a tento spoločne s R. Z. a M. T. v presne nezistený deň v júni 1998 vo večerných hodinách telo poškodeného naložili do motorového vozidla... a odviezli z rodinného domu, kde bol usmrtený a uložili ho do ilegálneho hrobu, pričom telo bolo dňa 24. 9. 2010 nájdené v katastri obce M..., ktoré vykopali osoby poverené J. K., potom obžalovaná E. P. dňa 2. 7. 1998 nahlásila na odbore kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ v Trenčíne nezvestnosť poškodeného.“

Okresný súd jej za to uložil trest odňatia slobody na dolnej hranici trestnej sadzby v trvaní 10 rokov so zaradením do 2. nápravnových skupiny.

Prvostupňový rozsudok okresného súdu napadli odvolaním tak prokurátor (vo vzťahu k neuznaniu viny sťažovateľky aj podľa § 219 ods. 2 v relevantnom čase platného a účinného Trestného zákona), ako aj sťažovateľka spolu s obhajcom, ktorí žiadali, aby druhostupňový súd obžalovanú oslobodil spod obžaloby.

Krajský súd na verejnom zasadnutí uskutočnenom 2. augusta 2012 rozhodol tak, že odvolania prokurátorky a sťažovateľky zamietol. Toto rozhodnutie krajského súdu bolo doručené obhajcovi sťažovateľky 3. októbra 2012.

Sťažovateľka je toho názoru, že postupom oboch označených súdov došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom dôkazom „nedodržiavania zásad spravodlivého procesu je priebeh celého trestného konania..., ktorý je dokumentovaný v spise Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 2 T/6/2012, vrátane zvukového záznamu z hlavného pojednávania. Súdny došiel k svojim rozhodnutiam na základe dôkazov, ktoré boli vykonané v neprospech E. P., najmä na základe rozporných tvrdení svedkov, ktorí sa mali zúčastniť pochovania mŕtvolý poškodeného L. C., za okolností, že títo svedkovia boli súčasťou kriminálneho zoskupenia, pričom sú všetci trestaní za obzvlášť závažné trestné činy, najmä vraždy, a vo svojich výpovediach vypovedali navzájom rozporne pokiaľ ide o čas, kedy malo k odstráneniu tela dôjsť, miesto, odkiaľ bolo telo odnesené, popis tohto miesta a spôsob pochovania mŕtvolý.

Iba jeden zo svedkov, viackrát trestaný recidivista Z., mal mať vedomosť, že konkrétne E. P. zavraždila druhu, lebo mu to údajne povedala, pričom ide o svedka, ktorý ju okradol o motorové vozidlo, pričom s ňou do kontaktu prišiel viac rokov po tom, čo sa skutok stal.

Z pojednávania vyplynulo tiež, že niektorí svedkovia, ktorí proti E. P. vypovedali, urobili tak po tom, čo im vyšetrovateľ umožnil nahliadnuť do spisu.

Ohliadka domu bola vylúčená z dôkazov, ktoré boli vykonávané na okresnom súde a takáto ohliadka nebola vykonávaná za prítomnosti advokáta zastupujúceho obžalovanú. “.

Najväčším porušením práva na spravodlivý proces je podľa názoru sťažovateľky „rozhodnutie o vine založené iba na dohadoch na základe znaleckého posudku z odboru psychológie, kde bol síce vylúčený zisťný motív, ale súd z tohto posudku akceptoval úvahy o tom, že možno išlo o žiarlivosť.

Inými slovami, súdy akceptovali dôkazy svedčiace proti obžalovanej, pričom neakceptovali jej námietky a žiadosť o možnosť alternatívneho psychologického vyšetrenia, za okolností, že svedkovia z prostredia, ktorí ju poznali, hovorili inak o jej osobnostných

vlastnostiach, a teda neumožnili obžalovanej a jej obhajobe domáhať sa výsluchov svedkov v jej prospech, ako aj náležitého kontrolného vyšetrenia psychológom.“

S ohľadom na skutočnosť, že podľa Trestného zákona, platného a účinného v čase spáchania skutku, *„bola hlavným kritériom úvah o ukladaní trestu spoločenská nebezpečnosť činu“*, súdy nepostupovali podľa názoru sťažovateľky spravodlivo, keď sa náležite nevyrovnali s návrhom obhajoby na mimoriadne zníženie trestu pod dolnú hranicu trestnej sadzby s ohľadom na dobu od spáchania skutku po vyhlásenie rozsudku, teda 14 rokov, čo bolo pre výšku uloženého trestu určite významné.

Sťažovateľka poukazuje aj na medializáciu celého prípadu v kontexte, keď ako exmanželka svokra ministra vlády Slovenskej republiky bola vplyvom médií už vopred spoločnosťou považovaná za vinnú, a teda odsúdená, a preto podľa jej názoru *„súdy, ktoré sú neustále médiami kritizované za nedostatok prísnosti voči údajným zločincem, rozhodovali pod tlakom uvedenej skutočnosti a nepostupovali podľa zásady, že pochybnosti treba vykladať v prospech obžalovaného“*.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. V trestnom konaní proti E. P. bola porušená medzinárodná zmluva, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, najmä rozhodnutiami Okresného súdu Trenčín 2 T/6/2012 z 8. 5. 2012 (správne má byť 18. 5. 2012, pozn.) a Krajského súdu v Trenčíne 2 To/78/2012 z 2. 8. 2012 tým, že proti menovanej nebol vedený spravodlivý proces.

2. E. P. Ústavný súd SR priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume určenej súdom, ktorú je Okresný súd Trenčín povinný vyplatiť Advokátskej firme T... do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezů Ústavného súdu.

V prípade, že Ústavný súd SR rozhodne nálezom, že boli porušené základné práva sťažovateľky ako je vyššie uvedené, navrhujem, aby Ústavný súd SR zrušil rozhodnutia napadnuté sťažnosťou, ako aj rozhodnutia na uvedené rozhodnutia nadväzujúce a prikázal Okresnému súdu v Trenčíne vo veci znova konať a rozhodnúť.“

Keďže z príloh priložených k sťažnosti vyplýva, že napadnutý rozsudok okresného súdu bol vydaný 18. mája 2012, a nie 8. mája 2012, ako sťažovateľka mylne uvádza v petite sťažnosti (ktorým je ústavný súd v zmysle § 20 ods. 3 viazaný), ústavný súd považoval túto nesprávnosť za chybu v písaní a ustálil petit sťažnosti tak, ako to je uvedené.

Ústavný súd zistil, že sťažovateľka prostredníctvom svojho obhajcu podala 16. mája 2013 na okresnom súde dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i) a k) Trestného poriadku proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 2 T/6/2012 z 18. mája 2012 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 2 To/78/2012 z 2. augusta 2012.

II.

Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K namietanému porušeniu práva sťažovateľky podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T/6/2012 z 18. mája 2012

Pokiaľ ide o tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľka namieta porušenie svojho označeného práva postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T/6/2012 a jeho rozsudkom z 18. mája 2012, ústavný súd sa riadil princípom subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak takúto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné sudy.

Z uvedeného vyplýva, že na preskúmanie prvostupňového rozhodnutia a postupu bol v prvom rade povolaný krajský (odvolací) súd, ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu bezprostredne preskúmať rozhodnutie súdu prvého stupňa v danej veci. Odvolávajúc sa na princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preto ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 208/08, III. ÚS 72/09).

2. K namietanému porušeniu práva sťažovateľky podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 2 To/78/2012 z 2. augusta 2012

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namieta porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To/78/2012 a jeho uznesením z 2. augusta 2012.

Aj pre posúdenie sťažnosti v tejto časti považuje ústavný súd za kľúčový princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Tento princíp okrem iného znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v trestnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 504/2011).

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Pokiaľ ide o túto časť sťažnosti, podstata námietok sťažovateľky spočíva v tvrdení o porušení jej práva na spravodlivé súdne konanie (najmä nevysporiadaním sa s návrhom obhajoby na mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby

„s ohľadom na dobu, ktorá uplynula od spáchania skutku po vyhlásenie rozsudku, teda 14 rokov, čo bolo pre výšku uloženého trestu určite významné“), ktorého bezprostredným dôsledkom je jej právoplatné odsúdenie pre trestný čin vraždy § 219 ods. 1 Trestného zákona účinného do 20. júna 1998 na trest odňatia slobody v trvaní 10 rokov, na výkon ktorého bola zaradená do II. nápravno-výchovnej skupiny.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka po podaní sťažnosti ústavnému súdu podala 16. mája 2013 proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 2 T/6/2012 z 18. mája 2012 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 2 To/78/2012 z 2. augusta 2012 na okresnom súde dovolanie, o ktorom do predbežného prerokovania jej sťažnosti ešte nebolo rozhodnuté.

Ústavný súd v nadväznosti na to konštatuje, že v okolnostiach daného prípadu sťažovateľka podaním dovolania z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i) a k) Trestného poriadku, ako aj sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvorila stav, keď by o jej veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu [Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“)] ako dovolací súd a ústavný súd, čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne udržateľné, pretože by tým mohlo dôjsť k vydaniu dvoch rozdielnych rozhodnutí v tej istej veci (m. m. IV. ÚS 257/2011).

Aj keď námietky sťažovateľky formulované v tejto sťažnosti nie sú totožné s tými, ktoré uplatnila v podanom dovolaní, v prípade jej úspechu v dovolacom konaní, teda v prípade zrušenia napadnutého uznesenia krajského súdu, by došlo aj ku korekcii sťažovateľkou vytýkaných nedostatkov konania premietnutých do v sťažnosti namietaného porušenia jej označeného práva zaručeného dohovorom.

O ochrane označeného práva, ktorého porušenie sťažovateľka namieta, bude vzhľadom na podané dovolanie vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu (v spojení s rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T/6/2012 z 18. mája 2012) rozhodovať najvyšší (dovolací) súd. Súbežné podanie dovolania a sťažnosti ústavnému súdu navodzuje

situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity síce vylučuje právomoc ústavného súdu, ale iba v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní.

Ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoj právny názor, podľa ktorého v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) možno sťažnosť považovať za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní (podobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 358/09, III. ÚS 369/2011, III. ÚS 293/2011, III. ÚS 292/2012), keďže uplatnenie právomoci dovolacieho súdu predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu (porovnaj napr. IV. ÚS 242/2010, IV. ÚS 257/2011).

Lehota na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy sa považuje v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu (k tomu porovnaj tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54) s výnimkou prípadov, keď by to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučovali.

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka namieta porušenie svojho v petite sťažnosti označeného práva napadnutým uznesením krajského súdu, a zároveň proti tomu istému rozhodnutiu smerujú aj jej ďalšie námietky uplatnené v ňou podanom dovolaní, pričom ako sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, tak aj dovolanie podľa § 368 Trestného poriadku smerujú k rovnakému cieľu, a to k zrušeniu napadnutého uznesenia krajského súdu, a keďže v čase rozhodovania ústavného súdu nie je dovolacie konanie skončené, ústavný súd sa sťažnosťou v tejto časti meritórne nezaoberal, ale podľa zásady *ratio temporis* ju odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa už ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky na ochranu ústavnosti v nej obsiahnutými nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. mája 2013